

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ ROMAN ÇEVİRİLERİ

Eshabil BOZKURT¹

Ayşe Banu KARADAĞ²

Özet

Bu çalışmada amaç, Osmanlı padişahlarının otuz dördüncüsü olan II. Abdülhamid'in saltanat yıllarında (31 Ağustos 1876–27 Nisan 1909) Batı dillerinden Osmanlı Türkçesine çevirisi yapılan romanların bir listesini hazırlayarak bu listeden hareketle dönemin çeviri romanları hakkında çeviribilim bağlamında genel bilgiler vermektir. Bilindiği üzere roman, Batı'ya özgü bir türdür ve Türk kültür ve edebiyat dizgesi bu tür ile Tanzimat Dönemi'nde çeviriler yoluyla karşılaşmıştır. Türk toplumu tarafından kısa sürede kabul gören ve merak uyandıran bu türde gerek telif gerekse çeviri birçok eser kaleme alınmıştır. Yusuf Kamil Paşa'nın Fransız yazar Fénelon'dan çevirdiği *Tercüme-i Telemak* (1279 [1862]), Türk edebiyatında ilk çeviri roman kabul edilmektedir. Bu çeviriden itibaren 1928 yılında Latin harflerinin kabulüne kadar yüzlerce roman Osmanlı Türkçesine çevrilmiş ve Türk okuruna sunulmuştur. Bu bibliyografik çalışmada, II. Abdülhamid'in saltanat yıllarındaki çeviri romanların bir listesi yapılacak ve bu romanların genel özelliklerine değinilecektir.

Anahtar kelimeler: II. Abdülhamid dönemi, çeviribilim, çeviri roman, Türk çeviri tarihi.

TRANSLATED NOVELS DURING THE HAMIDIAN ERA

Abstract

The purpose of this study is to compile a list of the novels translated from Western languages to Ottoman Turkish during the reign of the thirty-fourth Ottoman Sultan, Abdülhamid II (August 31, 1876 – April 27, 1909), and use this list to provide general information about the translated novels of the era in the context of translation studies. It is known that the novel is a genre unique to the West, and the Turkish culture and literature system was introduced to this genre through translations in the Tanzimat (Reorganization) Period. The genre piqued the interest of the Turkish society and was quickly adopted, leading to the creation of a large number of original and translated works. The first translated novel in Turkish literature is considered to be Yusuf Kamil Paşa's translation of Fénelon's *Telemaque*, printed as *Tercüme-i Telemak* (1279 [1862]). From this translation to the adoption of the Latin script in 1928, hundreds of novels were translated to Ottoman Turkish and presented to the Turkish readership. This bibliographical study will include a list of translated novels during the reign of Abdülhamid II, and the general properties of these novels.

Key words: Hamidian era, translation studies, translated novels, Turkish translation history

1. Giriş

Osmanlı padişahları devlet yönetiminin yanı sıra başka işlerle de iştigal etmişlerdir. Çoğu bir sanatkâr ve/ya zanaatkârdır. Zanaat ile ilgilenenlerden kimisi okçu, kimisi yay ve kiriş ustası, kimisi kuyumcu, kimisi de bahçivandır. Sanat ile ilgilenenler ise genellikle şiir ve müzik ile meşgul olmuşlardır. Otuz altı padişah içerisinde belki hakkında en çok araştırma ve tartışma yapılan padişah II. Abdülhamid'dir. Sultan Abdülhamid, Osmanlı'nın en çalkantılı olduğu bir dönemde -çöküş dönemi- yaklaşık otuz üç yıl devleti idare etmiştir. Sadece devlet yönetimi ile uğraşmamış, hem bir zanaat hem de sanat ile ilgilenmiştir. Zanaatkâr olarak marangoz kimliği ile ön plana çıkarken kakma ve süsleme sanatı ile de sanatkâr kimliğini göstermiştir. Edebiyata -özellikle de edebi bir tür olan romana- karşı ayrı bir merakı vardır. Çeviri romanlara çevirmen ve yayıncılar tarafından yazılan ön sözlerde sanatkârları himaye ettiği görülmektedir. Çevir-

1 Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, eshabilbozkurt@gmail.com

2 Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı, aysebanukaradag@gmail.com

menler ve yayıncılar, II. Abdülhamid'i ön sözlerinde sıklıkla anmakta, sanatı ve sanatkârı koruyup kolladığı için ona teşekkür etmekte ve ömrünün uzun olması için de dua etmektedirler³. Mütercim Bogos, Georges Ohnet'den *Son Aşk* (1305 [1888]) isimli romanı çevirir ve "Mukad-dime" başlıklı bir ön söz yazar. Bu ön sözde çevirmen, padişahı övgüyle bahseder:

"Gâzî-i bî-müdânî Sultan Abdülhamid Hân-ı Sâni efendimiz hazretlerinin efkâr-ı celîle-i maârifperverîleri semerât-ı âliyesinden olmak üzere asr-ı humâyûn-ı mülûkânelerinde âsâr-ı nefise-i edebiye vesâirenin gündün güne tezâyüd etmesi meşhûd-ı uyûn-ı iftihâr olmaktadır" (Ohnet (Müt. Bogos), 1305 [1888]: Ön söz).

Halide Edib [Adıvar] da ön sözünde padişahı anan çevirmenlerdendir.

"Şu eserin vücuda gelmesi hâmi-i ilm ü marifet olan pâdişâh-ı âli-menkabet velînimet-i bî-minnetimiz şevketli kudretli Sultan Gazi {Abdulhamid} Hân-ı Sâni efendimiz hazretlerinin ulûm u maârifî bizim gibi aceze-i nisvâna kadar tamûm ve teşmîl etmesinden mütevellit olduğu cihetle farîza-i şükrânımız olan dua-yı deymûmet-i ömr ü eyyâm-ı hazret-i şehensâhîlerini bu makamda dahi tekraren ref-i bârgâh-ı ehadiyet eder ve husûl-i tabîi olan nevâkıs u hatîâtın affını da erbâb-ı mütâlaadan rica eylerim" (Abbot (Müt. Halide Edib), 1314 [1897]: Ön söz).

II. Abdülhamid'in roman türlerinden olan cinai/polisiye romana özel bir ilgisi vardır. Gerek çeviri ve gerekse telif eserleriyle son dönem Osmanlı matbuat dünyasının önemli isimlerinden biri olan Süleyman Tevfik (1861-1939), *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Elli Yıllık Hatıralarım* isimli kitabında bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

"O zaman herkesin roman okumaya merakı olduğu gibi Abdülhamid'in de her gece iki üç saat cinaî romanları okutup dinlemeye çok merakı vardı. Bunun için bilhassa Fransa'da yeni çıkan her romanı sefaret derhal Mabeyn'e gönderirdi. Bunları tercüme etme için sarayda Mabeyn mütercimi adı verilen sekiz kişiden mürekkep bir daire teşkil edilmişti" (Süleyman Tevfik, (haz. Yıldırım ve Özdemir), 2011, 64).

Böylesine roman merakı olan bir padişahın saltanat yıllarında hem çeviri hem telif birçok roman bulunması yadırganamaz⁴. Yukarıdaki alıntılarda görüldüğü üzere II. Abdülhamid, romanı hem okumuş hem de çevirmenleri himaye etmiştir. Padişahın çeviri romana verdiği şu örnek, bu durumu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. British Museum'a hediye gönderilmek üzere Ahmed İhsan'ın Jules Verne'den çevirdiği *Deniz Altında 20.000 Fersah Seyahat*⁵ (1308 [1891]) adlı eseri seçer ve mücellidlere özel olarak ciltletir. Eserin ön kapağı Arap harfleri, arka kapağı ise Latin harfleri ile yazılmıştır. Ayrıca ön kapakta padişahın tuğrası da bulunmaktadır.

II. Abdülhamid devri matbuat dünyası denilince polisiye roman ile birlikte ön plana çıkan özelliklerden biri de sansürdür. Bu dönemdeki sansür üzerine yapılan araştırmalarda son yıllarda bir artış görülmektedir. Orhan Koloğlu'nun "II. Abdülhamit Sansürü" (1987, *Tarih ve Toplum*, 80-82), Fatmagül Demirel ve Raşit Çavaş'ın "II. Abdülhamid Dönemi'nde Gümrüklerde El Kolanın (ve Elbette Yakılan) Kitaplar" (2004, *Müteferrika*, 151-158), Fatmagül Demirel'in *II. Abdülhamid Döneminde Sansür* (2007, Bağlam Yayıncılık) ve çeviribilim bağlamında da İrem Üstünsöz tarafından Boğaziçi üniversitesinde hazırlanan "Çeviri ve Sansür" (2013 - devam ediyor) başlıklı doktora tezi, bu konu üzerine yapılan önemli çalışmalarındandır.

2. II. Abdülhamid Döneminde Çevrilen Romanlar

3 Ayrıntılı bilgi için bkz. Türkeli 2005. Türkeli, çalışmasında "Osmanlı Sultanına Övgülerde Bulunulan Ön Sözler" başlığı ile ayrı bir bölüm oluşturmuştur.

4 II. Abdülhamid'in polisiye roman merakı ile ilgili yapılan çalışmalar için bkz. Üyepazarıcı 2005 ve 2008, Üyepazarıcı ve Çavaş 2002.

5 Bu çeviri roman, Atatürk Kitaplığı'nda bulunmaktadır.

Türk kültür ve edebiyat dizgesi için yeni bir tür olan roman, kısa sürede kendini topluma kabul ettirmiştir. Çeviri ve telif olmak üzere yüzlerce Osmanlıca roman ortaya konmuştur. Osmanlıdaki bu roman çevirileri üzerine gerek edebiyat gerekse çeviribilim sahasında yapılan araştırmalarda son yıllarda bir artış görülmektedir. Çalışmalardan bazısı belirli bir dönemi kapsarken bazısı belirli çevirmen/ler üzerine yapılmıştır⁶.

Bibliyografik bir çalışma niteliği taşıyan bu araştırmada, II. Abdülhamid'in saltanat yıllarındaki çeviri romanlar listelenecek ve bu listeden hareketle birtakım genel bilgiler verilecektir. Romanların listesini çıkarmak amacıyla Seyfettin Özege tarafından hazırlanmış *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu* (1. cilt 1971, 2. cilt 1973, 3. cilt 1975, 4. cilt 1977, 5. cilt 1979) incelenmiştir. Ayrıca aynı eserin incelenmesiyle oluşturulan başka bibliyografik eserlerdeki listeler ile de bir karşılaştırma yapılmıştır⁷. Karşılaştırma yapılan ilk çalışma, Yedigâr Türkeli'nin 2005 yılında Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Orhan Okay yönetiminde hazırladığı "Tanzimat'tan Sonra Türkçede Roman Tercümelere (1860-1928)" başlıklı yüksek lisans tezidir. Türkeli çalışmasında 1928'e kadar çevirisi yapılan romanları inceleyeceğini belirtmesine rağmen zaman sıkıntısından dolayı çalışmasını 1901 ile sınırlandırdığını, 1901-1928 arası çevirilerden ise kütüphane fişlerinin incelenmesiyle adlarından roman olduğu anlaşılan eserlerin ayrı bir listesini verdiğini söyler (Türkeli, 2005: ix). Özege Kataloğu'nu temel alarak hazırlanan listelerden biri de Ahu Selin Erkul Yağcı'ya aittir. Erkul Yağcı, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Şehnaz Tahir-Gürçağlar yönetiminde hazırladığı "Turkey's Reading (R)evolution: A Study on Books, Readers and Translation (1840-1940) [Türkiye'nin Okuma (D)evrimi: Kitaplar, Okurlar ve Çeviri Üzerine Bir Araştırma (1840-1940)]" başlıklı doktora tezinde 1840-1940 yılları arasında Türk toplumunun "okuma (d)evrimi"nde çevirinin rolünü incelemiştir. Tezin sonunda 1840-1940 yılları arasında yayımlanan çeviri ve telif romanların bir listesi verilmiştir. Hem Türkeli'nin hem de Erkul Yağcı'nın çalışmasında temel başvuru kaynağı Özege Kataloğu'dur. Türkeli'nin başvurduğu kaynaklardan biri de Batı kültüründen yapılan çeviriler üzerine Türkiye'de yapılan en eski çalışmalardan biri olan İsmail Habib Sevük'ün *Avrupa Edebiyatı ve Biz: Garpten Tercümelere* (1. cilt 1940, 2. cilt 1941) adlı eseridir. Sevük, eserinde bazı çeviri eser ön sözlerinden de tanıklıklara başvurmuştur. Yüzyıl yüzyıl bölümlere ayırdığı eserinde hangi Avrupa ülkesinden hangi türde hangi eserlerin çevrildiğini belirtmiş ve bu eserlerin bazıları hakkında kısa kısa bilgiler vermiştir. Bu çalışmalar dışında padişahın kendi döneminde yayımlanmış bibliyografik eserler de mevcuttur. Âlim Kahraman, *İslam Ansiklopedisi "Kitabiyat" maddesinin üçüncü bölümünde* padişahın emriyle o yıllarda 41 kütüphane kataloğunun yayımlandığını söyler (Kahraman, 2005, C. 26, 87-89). Bunlardan biri Selim Sabit tarafından 1300 [1883] hazırlanan *Hamidiye Kütüphanesinde Mahfuz Bulunan Kütüb-i Mevcûdenin Defteridir* isimli 153 sayfalık kitaptır. Yazar, İstanbul ve Bilâd-ı Selase'deki kütüphaneleri inceleyerek eserini oluşturduğunu "Muhtıra" başlıklı son sözünde belirtmiştir (Selim Sabit, 1300 [1883]: 153).

Bir diğer çalışma, Mizancı Murad tarafından hazırlanan *Devr-i Hamîdî Âsârı* isimli eserdir. Kitabın kapağında hangi tarihe kadar yayımlanan eserleri içerdiği bilgisi şu sözlerle ifade edilmektedir: "Cülûs-ı Meyâmin Menûs Cenâb-ı Pâdişâhîden Bin Üç Yüz Yedi Sene-i Hicriyesi Nihâyetine Kadar Derseâdet'de Tab ve Neşrolunmuş Âsâr-ı Mütenevyanın ve Müellif ve Mütercimlerinin Esâmîsini Mübeyyin Cedvel-i Mahsûsdur" (Mizancı Murad, 1308 [1891]: Ön kapak). 1308 [1891] yılında Matbaa-i Osmaniye'de yayımlanan bu eser, kapaktaki bu bilgilerden de anlaşıldığı üzere 1307 [1890] yılına kadar İstanbul'da yayımlanan çeşitli eserlerin, yazar ve çevirmenlerinin isimlerini içeren bibliyografik bir çalışmadır. 152 sayfadan oluşan kitapta yer alan eserlerin çeviri mi telif mi olduğu, hangi dillerde olduğu vb. bilgiler de tablo oluşturularak

6 Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e kadar Batı dillerinden Osmanlı Türkçesine çevrilen romanlar ile ilgili çeviribilim bağlamında yapılan çalışma için bkz. Karadağ 2014. Bu çalışmanın devamı niteliğinde olan II. Meşrutiyet'ten Latin harflerinin kabulüne kadarki çeviriler ile ilgili çeviribilim bağlamında yapılan çalışma için bkz. Bozkurt 2014. Karadağ ve Bozkurt çalışmalarında, belirtilen dönemlerde çevrilen romanları listelerek ön söz ve son söz olanları tespit etmiştir. Bu ön söz ve son söz gibi yan metinlerin çeviriyazısını yapmış ve bunlardan hareketle dönemin çeviri özellikleri hakkında bilgiler vermişlerdir.

7 Ayrıntılı bilgi için bkz. Türkeli 2005, Erkul-Yağcı 2011.

verilmiştir. Yazar bu bilgileri, “fünun, edebiyat, nizam ve kavanin, kütüb-i diniye, lisan” gibi ayrı ayrı başlıklar altında vermiştir. Kahraman, bu eser hakkında şöyle der:

“Mizancı Murad Bey tarafından padişahın on beşinci cülûs yıl dönümü münasebetiyle, 1876-1890 yılları arasında yayımlanan kataloglarla kanun ve nizamnâmeler de dâhil yaklaşık 4000 yayını kapsayan Devr-i Hamîdî Âsârı adıyla bir kitap listesi neşredilmiştir (İstanbul 1308). Aynı yıl, o seneye kadar Encümen-i Teftîş tarafından basılmasına izin verilen eserleri gösterir bir liste neşredilmişse de içinde henüz basılmamış kitaplar bulunduğundan tam bir yayın listesi sayılmaz” (Kahraman, 2005, C 26, 87-79).

Padişahın saltanat döneminde yayımlanan bir diğer bibliyografik çalışma ise kataloglarda şu şekilde geçmektedir: *Nezâret-i Maârif-i Umûmiye: Cülûs-ı Meyâmîn Menûs-ı Cenâb-ı Pâdişâhîden Bin Üç Yüz Sekiz Sene-i Mâlîyesi Şubatı Nihâyetine Kadar Encümen-i Teftîş Tarafından Bade'l-muâyene Verilen Ruhsat Üzerine Tab ve Neşrolunmuş Olan Âsâr-ı Mütenevviânın ve Müellif ve Mütercimlerinin Esâmîsini Mübeyyin Cedvel-i Mahsûsdur*. 1308/1310 [1891/1893] yılında yayımlanan bu eser 203 sayfadan müteşekkildir.

II. Abdülhamid'in emriyle hazırlanan ve yukarıda da bazıları hakkında bilgiler verilen eserler, hem bir başka çalışmamızın konusu olması hem de padişahın saltanat yıllarını tam olarak kapsamaması dolayısıyla bu makalenin sonundaki çeviri roman listesi oluşturulurken herhangi bir incelemeye tabi tutulmamıştır.

Bu makalede de Özege Kataloğu esas alınmasına rağmen herhangi bir çeviri romanın gözden kaçırılmış olabileceği ihtimalini en aza indirebilmek için Sevük, Türkeli ve Erkul Yağcı'nın çalışmaları da gözden geçirilmiştir. Bu inceleme sonucunda 446 çeviri roman tespit edilmiş ve bir tablo hazırlanmıştır. Çalışma çeviribilim odaklı olduğu için tablonun ilk sütununda “çevirmen” adına yer verilmiştir. Sonrasında sırasıyla “eser”, “yazar”, “basım yeri”, “baskı yılı”, “Ö-S” ve “ek bilgi” başlıkları bulunmaktadır. “Ö-S” başlığı altında çeviri romanda ön söz/son söz bulunup bulunmadığı belirtilirken “ek bilgi” başlığı altında ise çevirinin müsterek yapıp yapılmadığı, kadın çevirmen tarafından yapılmış ise “mütercime”si, birden fazla sayıda dikkat çekici ön söz/son söz makamında kabul edilebilecek yanmetin var ise sayısı, takma ad kullanan çevirmen vb. konular hakkında kısa kısa bilgiler verilmiştir.

3. II. Abdülhamid Dönemi Çeviri Romanlarının Genel Özellikleri

Makalenin sonuna eklenen tablodaki romanlar incelendiğinde bazı özellikler dikkat çekmektedir. Dikkat çekici ilk özellik, çevirmen isimleri ile ilgilidir. Bazı eserlerin çevirmeni bilinirken bazıları belirtilmemiştir, bazıları sadece baş harflerin kısaltmasıyla (B. Z., P. H.) verilmiştir, bazıları ise adını kullanmak yerine rumuz kullanmıştır. M. Sadık, Osman Galib takma adını; Mehmet Şefik de Ş. Necdet'i kullanmıştır. Yapılan inceleme sonucu 433 romanın çevirmeni belli iken 13 romanın çevirmeni bilinmemektedir. Çevirmenler arasında “Bir Kadın [Fatma Âliye]⁸, Bir Kız, Halide Edib [Adıvar]⁹, Madam Gülnar ve Zeyneb Sünbül” isimleri dikkat çekmektedir. O dönem Osmanlısında roman çevirilerinin sadece mütercimler tarafından değil “mütercime”ler tarafından da yapıldığını göstermesi açısından bu isimler önemlidir¹⁰.

Bir diğer özellik ise, bazı çevirmen isimlerinin karşımıza daha sık çıkmasına rağmen, bazıların sadece bir kez çıkmasıdır. En çok çeviri yapanlar arasında şu isimler göze çarpmaktadır: Ahmed İhsan [Tokgöz] (36), Abdullah Zühdü (18), Mustafa Refik (18), Ahmed Midhat (17), Selanikli Tevfik¹¹ (15), Ahmed Rasim (13), Ali Muzaffer (13), Halil Edib¹² (11), Faik Sabri (10).

8 Fatma Âliye ile ilgili çeviribilim odaklı yapılan çalışma için bkz. Karadağ 2013a.

9 Halide Edib ile ilgili çeviribilim odaklı yapılan çalışmalar için bkz. Karadağ 2012b, Özen 2015.

10 Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e kadar roman çeviren kadın çevirmenler ile ilgili çeviribilim odaklı çalışma için bkz. Karadağ 2013b.

11 Selanikli Tevfik ile ilgili çeviribilim odaklı yapılan çalışma için bkz. Karadağ 2013c.

12 Halil Edib ile ilgili çeviribilim odaklı yapılan çalışma için bkz. Bozkurt 2012.

Bazı romanlarda kaynak metnin yazarı belirtilmemiştir. 446 çeviri romandan 380'inin yazarı bilinmektedir. 66 romanın yazarı hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynak metnin yazarları arasında eserlerde en çok göze çarpan isimler şu şekildedir: Jules Verne (24), Xavier de Montépin (24), Paul de Kock (20), Alexandre Dumas (15)¹³, Georges Ohnet (14), Emile Richebourg (9), Eugène Sue (9), Octave Feuillet (7). Jules Verne, fenni roman yazarı olarak bilinmektedir. 24 romanının çevrilmesi Osmanlı toplumunda fenni romana ilgi duyulduğunu göstermektedir¹⁴.

Yeniden çeviri örneği de dikkat çekici özelliklerden biridir. Bazı romanların farklı tarihlerde farklı çevirmenler tarafından çevrildiği görülmektedir. Bir iki örnek vermek gerekirse; *La Dam O Kamelya* (Alexandre Dumas), Ahmed Midhat¹⁵ (1297 [1879]) ve Ahmed Rasim (1313 [1895]) tarafından çevrilmiştir. *Rafael* (Lamartine) ise farklı tarihlerde dört kez çevrilmiştir. Üstelik bunlardan ikisi aynı zamanda birer müşterek çeviri örneğidir: İskender Ferari - İsmet Müstecabizâde (1316 [1898]), M. S. – A. L. (1314 [1896]), İsmail Hakkı (1311 [1893]), M. Nuri Şeyda (1315 [1897]).

Kaynak metinlerin yazarlarına bakıldığında çoğunluğun Fransız kültüründen olduğu, dolayısıyla da kaynak dilin Fransızca olduğunu söylemek mümkündür. Jules Verne, Xavier de Montépin, Paul de Kock, Alexandre Dumas père, Alexandre Dumas fils, Eugène Sue ve Octave Feuillet gibi Fransız kültürünün dünyaca tanınmış yazarları, kaynak dil konusunda da fikir vermektedir.

4. Sonuç

Osmanlı tarihinin en uzun tahtta kalan ve en çok tartışılan padişahlarından biri olan II. Abdülhamid, Osmanlının diğer padişahları gibi devlet yönetiminin dışında farklı işlerle de meşgul olmuştur. Marangozluk, kakma ve süsleme sanatı ile uğraşan ve edebiyata meyilli olan padişahın romana, özellikle de polisiye romana özel bir merakı vardır. Saltanat yıllarında İstanbul'daki kütüphane kataloglarının oluşturulmasını istemiş, birçok kütüphane defterinin hazırlanmasını sağlamış, yazar ve çevirmenleri himaye etmiştir. Romana böylesine önem veren bir padişah zamanında çok sayıda telif ve çeviri roman verilmiştir. Türk kültür ve edebiyat dizgesine çeviri yoluyla giren roman, kısa sürede telife de ön ayak olmuştur. II. Abdülhamid döneminde padişahın da özel ilgisi ve yazar/çevirmenleri desteklemesi ile birçok roman ortaya konmuştur. Bibliyografik çalışmaların incelenmesi sonucu II. Abdülhamid'in saltanatı döneminde 446 çeviri roman tespit edilmiştir. Bunlar içerisinde yeniden çeviri örneklerine, müşterek çevirilere ve kadın çevirmenlere (mütercimelere) rastlanmıştır. Türk edebiyatında köklü bir geleneğe sahip olan mukaddime/hâtıme yazma, bu dönemin çeviri romanlarında da görülmektedir. 446 roman çevirisinin 135'inde sadece ön söz, 18'inde hem ön söz hem son söz, 7'sinde de sadece son söz olmak üzere toplamda 160 eserde ön söz ve/ya son söz tespit edilmiştir. Çevirmenler kimi zaman sadece isimlerinin baş harflerini verirken bazen de rumuz kullanmıştır. Bibliyografik bir çalışma niteliği taşıyan bu makalede, temel kaynaklar incelenerek II. Abdülhamid dönemi çeviri romanları tespit edilerek bir tablo halinde hazırlanmış ve bu romanlardaki genel özellikler hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Kaynakça

Abbot, J. (1314 [1897]). *Mâder*. Müt. Halide Edib [Adivar]. Dersaâdet: Karabet Matbaası.

13 Ayrıca "Alexandre Dumas père" adı beş kez Alexandre Dumas fils adı da beş kez karşımıza çıkmaktadır. Yazar adları, çeviri roman kapaklarında bu şekilde geçtiği için ayrı ayrı verilmiştir, aksi takdirde Dumas père'in daha fazla romanının çevrildiği görülmektedir.

14 Osmanlı dönemindeki fenni roman çevirileri üzerine çeviribilim odaklı yapılan çalışma için bkz. Karadağ 2012a.

15 Ahmed Midhat ile ilgili çeviribilim odaklı yapılan çalışma için bkz. Bengi-Öner 1990.

- Araboğlu, A. (2015). İki Aynı/Ayrı Dilde İki Aynı/Ayrı Otobiyografik Yapıt Üzerine Etnometodoloji-Çeviribilim Odaklı Bir İnceleme. Doktora Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bengi-Öner, I. (1990). A Re-evaluation of the Concept of Equivalence in the Literary Translations of Ahmed Midhat Efendi: A Linguistic Perspective. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozkurt, E. (2012). Çevirmen Ön Sözlerinin Tanıklığında Halil Edib. XII. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu, 18-20 Ekim 2012. Edirne.
- Bozkurt, E. (2014). 1908-1928 Yılları Arasında Batı Dillerinden Osmanlı Türkçesine Çevrilen Romanlarda Mukaddime Geleneği. Doktora Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, F. (2007). *II. Abdülhamid Döneminde Sansür*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Demirel, F. & Çavaş, R. (2004). II. Abdülhamid Dönemi'nde Gümrüklerde El Konulan (ve Elbette Yakılan) Kitaplar. *Müteferrika*. 26, 151-158.
- Erkul Yağcı, A. S. (2011). Turkey's Reading (R)evolution: A Study on Books, Readers and Translation (1840-1940) [Türkiye'nin Okuma (D)evrimi: Kitaplar, Okurlar ve Çeviri Üzerine Bir Araştırma (1840-1940)]. Doktora Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kahraman, Â. (2005). Kitabiyat (3. Bölüm – Türk Edebiyatı) *İslam Ansiklopedisi*. (Cilt 26, s. 87-89). Ankara: TDV.
- Karadağ, A. B. (2012a). Çeviri Tarihimizde Fennî Romanlarla Bir Kültür Repertuarı Oluşturmak. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi* (2. 6), 45-73.
- Karadağ, A. B. (2012b). Mâder ve Halide Edib. XII. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu, 18-20 Ekim 2012. Edirne.
- Karadağ, A. B. (2013a). Çeviri Tarihimizde “Gözle Görülür” Bir Mütercime: Fatma Âliye Hanım. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (37, 2), 1-16.
- Karadağ, A. B. (2013b, Bahar). Tanzimat Dönemi'nden İkinci Meşrutiyet Dönemi'ne Kadın Çevirmenlerin Çeviri Tarihimizdeki “Dişil” İzleri. *Humanitas - International Journal of Social Sciences* (2), 105-126.
- Karadağ, A. B. (2013c). Türk Çeviri Tarihimizde ‘Mütercim’ Selanikli Tefvik. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (8/10), 355-363.
- Karadağ, A. B. (2014). *Çevirmenin Tanıklığında Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Çeviri Tarihini Yeniden Okumak*. C. 1. İstanbul: Diye Yayınları.
- Karadağ, A. B. (2014). *Çevirmenin Tanıklığında Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Çeviri Tarihini Yeniden Okumak*. C. 2. İstanbul: Diye Yayınları.
- Koloğlu, O. (1987). II. Abdülhamit Sansürü. *Tarih ve Toplum* (VII), 78-82.
- Mizancı Murad. (1308 [1891]). *Devr-i Hamîdî Âsârı*. Dersaâdet: Matbaa-i Osmaniye.
- Ohnet, G. (1305 [1888]). *Son Aşk*. Müt. Bogos. İstanbul: Karabet Matbaası.

- Özege, M. S. (1971). *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*. C. 1. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.
- Özege, M. S. (1973). *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*. C. 2. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.
- Özege, M. S. (1975). *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*. C. 3. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.
- Özege, M. S. (1977). *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*. C. 4. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.
- Özege, M. S. (1979). *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*. C. 5. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.
- Selim Sabit. (1300 [1883]). *Hamidiye Kütüphanesinde Mahfuz Bulunan Kütüb-i Mevcûdenin Defteridir*. İstanbul.
- Sevük, İ. H. (1940). *Avrupa Edebiyatı ve Biz: Garpten Tercümelere*. C. 1. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sevük, İ. H. (1941). *Avrupa Edebiyatı ve Biz: Garpten Tercümelere*. C. 1. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Süleyman Tefvik. (2011). *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Elli Yıllık Hatıralarım*. Haz. Tahsin Yıldırım - Şaban Özdemir. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.
- Türkeli, Y. (2005). *Tanzimat'tan Sonra Türkçede Roman Tercümelere (1860-1928)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üyepazarcı, E.(2005). II. Abdülhamid'in Çevirttiđi Polisiye Romanlar. *Müteferrika* (28), 25-34.
- Üyepazarcı, E.(2008). *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye'de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006)*. C. 1-2. İstanbul: Ođlak Yayıncılık.
- Üyepazarcı, E. & Çavaş, R. (2002). II. Abdülhamid'in Polisiye Roman Merakı ve Çevirttiđi Polisiye Romanlar. *Müteferrika* (22), 97-116.
- Verne, J. (1308 [1891]). *Deniz Altında 20.000 Fersah Seyahat*. Müt. Ahmed İhsan [Tokgöz]. İstanbul: Artin Asaduryan Şirket-i Mürettibiye Matbaası.

II. Abdülhamid Döneminde Yayımlanan Çeviri Romanlar

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
1	[Andon] Alik	Cinayet Çiçeği	Adolphe Belot	İstepan Mtb.	1306/1888	Ö	
2	[Bir Kız]	Paris Sevdaları	Paul Feval	Âlem Mtb.	1307/1889	Ö	
3	[Mahmud Sadık] Osman Galib	Edi ve Pedi	Abel Hermant	Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı	1323/1905		M. Sadık bu tercüme-yi Osman Galib takma adıyla yapmıştır.
4	A. Arifi	Tenbeller Muâşakası	Eugene Sue	Mihran Mtb.	1300/1882	Ö	
5	A. H.	Çocuk		Âlem Mtb.	1312/1894		
6	A. Haluk	Fıçı Karı		İstepan Mtb.	1312/1894		
7	A. Haşim	Şiddet-i Sevdâ	Judith Cautier	Kosova Mtb.	1310/1892	Ö	
8	A. Kemal	İzabel yahut Fedakâr Maşuka	Jules Marie	Matbaa-i Hüseyin Enver	1310/1892		
9	A. Nazım	Bir Felekzede	H. de Metz	Kasbar Mtb.	1307/1889		
10	A. Nihad	Müstantik'in Esrarı	Pierre Delcourt	Mahmud Bey Mtb.	1301/1883	Ö	
11	A. Rıza	Memleket He-kimi	Mme D'Arbouville	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888		
12	A. Tahir	İbn-i Sirâc-ı Âhir	Chateaubiand	Mihran Mtb.	1298/1880	Ö	
13	Abdullah Cevdet	Giyom Tel	Schiller	Kahire A. Costagliola Mtb.	1314/1896	Ö	Birisi prensese ithaf olmak üzere iki ön söz bulunmaktadır.
14	Abdullah Zühdü	500.000 Frank	François Coppée	İkdam Mtb.	1313/1895		
15	Abdullah Zühdü	Âb-ı Nevbahar	Turgenyev	İkdam Mtb.	1321/1903		
16	Abdullah Zühdü	Adelina'nın Esrarı		Saadet Mtb.	1314/1896		
17	Abdullah Zühdü	Bahr-i Münce-mid-i Cenu-bide		İkdam Mtb.	1322/1904		
18	Abdullah Zühdü	Bir Gece		Mihran Mtb.	1316/1898		Eserin baş ve son tarafları eksik olduğu

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
							İçin ön söz/son söz olup olmadığı bilinmemektedir.
19	Abdullah Zühdü	Bir Kadının Mazisi	Fransuva Cope	İstanbul	1307/1889		
20	Abdullah Zühdü	Buhar		İkdam Mtb.	1321/1903		
21	Abdullah Zühdü	Cinayet Tuzakları					
22	Abdullah Zühdü	Esrâr-ı Müdhise	J. Dvtn	Mihran Mtb.	1313/1895		
23	Abdullah Zühdü	Firari Bir Kız	Jules Claretie	Kasbar Mtb.	1307/1889		
24	Abdullah Zühdü	Kadın Hisleri		İkdam Mtb.	1321/1903		
25	Abdullah Zühdü	Marsuen'in Milyonları	Fredric Vilay	Mihran Mtb.	1313/1895		
26	Abdullah Zühdü	Muharririn Zevcesi		Karabet Mtb.	1324/1906		
27	Abdullah Zühdü	Müteehhil	Karmen Silva	Mihran Mtb.	1313/1895		
28	Abdullah Zühdü	Seni Seviyorum	Jules Marie	İstanbul	1307/1889		
29	Abdullah Zühdü	Vade	Paul Bourget	Ahmed İhsan ve Şürekâsı Mtb.	1324/1906		
30	Ahmed Atâ	Dul Kadın	Octave Feuillet	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1301/1883		
31	Ahmed Atâ	Kadınlar Muharebesi	Alexandre Dumas	Matbaa-i Esad	1298/1880	Ö	
32	Ahmed Faik	A. V. yahut Neticice-i Aşk	Jules Lermina	Edirne-Ceride Mtb.	1308/1890		
33	Ahmed İhsan	Antil Adalarına Seyahat	Jules Verne	Ahmed İhsan ve Şürekâsı Mtb.	1320/1902		
34	Ahmed İhsan	Araba ile Devri Âlem yahut Sezar Kaskabil	Jules Verne	Âlem Mtb.	1309/1891		
35	Ahmed İhsan	Bir Altın	François Coppee	Âlem Mtb.	1307/1889		
36	Ahmed İhsan	Bir Kadının Ruznamesi	Octave Feuillet	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	Müellif ön sözü vardır.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
37	Ahmed İhsan	Bir Serseri	Etienne Enol-Louis Judici	Ceride-i Askeriye Mtb.	1303/1885	Ö	
38	Ahmed İhsan	Cevv-i Havada Seyahat	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890		
39	Ahmed İhsan	Çin'de Seyahat	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	
40	Ahmed İhsan	Demirhane Müdürü	Georges Ohnet	Cemal Efendi Mtb.	1305/1887	Ö	Mukaddime, Kitapçı Arakıl tarafından yazılmıştır.
41	Ahmed İhsan	Deniz Altında 20000 Fersah Seyahat	Jules Verne	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1307/1889	Ö	
42	Ahmed İhsan	Ekmekçi Kadın	Xavier de Montépin	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1306/1888		
43	Ahmed İhsan	Genç Framon ve Büyük Risler	Alphonse Daudet	Âlem Mtb.	1312/1894		
44	Ahmed İhsan	Gençlik	François Coppée	Âlem Mtb.	1309/1891		
45	Ahmed İhsan	Gizli Ada	Jules Verne	Kasbar Mtb.	1306/1888	Ö-S	
46	Ahmed İhsan	Gülle		Âlem Mtb.	1307/1889		
47	Ahmed İhsan	Haydud Bamboş yahut Etfal-i Metrûke Sefaleti	Eugene Sue	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888		
48	Ahmed İhsan	Hermin	Alexandre Dumas	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	Katalogda müellif olarak "Aleksandır Duma" adı görünmesine rağmen çeviri eserin kapağında müellif olarak "Aleksandır Dumazâde" adı görünmektedir.
49	Ahmed İhsan	Hırsız Kadın	Georges Ohnet	Âlem Mtb.	1308/1890		
50	Ahmed İhsan	Hüsün ü An	Andre Theuriet	Âlem Mtb.	1312/1894		
51	Ahmed İhsan	İki Sene Mektep Tatili	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	Birisi mütercim birisi de müellife ait

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
							olmak üzere iki ön söz vardır.
52	Ahmed İhsan	İki Valide	Emile Richebourg	Servet ve Konstantinopolis Mtb.	1306/1899		
53	Ahmed İhsan	Kaptan Gran'ın Çocukları	Jules Verne	Artin Asaduryan Mtb.	1307/1889		
54	Ahmed İhsan	Karnaval Cınayeti	Lapointe	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	
55	Ahmed İhsan	Kontes Sara	Georges Ohnet	Artin Asaduryan Mtb.	1307/1889		
56	Ahmed İhsan	Kruva Mor Kadınları	Georges Ohnet	Mahmud Bey Mtb.	1306/1888		
57	Ahmed İhsan	Mai Düşes	Paul Bourget	Âlem Mtb.	1317/1899	Ö	
58	Ahmed İhsan	Meçhul Bir Gemi	Alexandre Dumas	Matbaa-i Ebuzziya	1308/1890		
59	Ahmed İhsan	Mihver-i Arz	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890		
60	Ahmed İhsan	Mumyanın İzdivacı	Mark de Montifor	Kasbar Mtb.	1306/1888		
61	Ahmed İhsan	Roz-Liz	Andre Theuriet	Âlem Mtb.	1311/1893		
62	Ahmed İhsan	Sevda-yı Hakikî	Paul Bourget	Âlem Mtb.	1312/1894		
63	Ahmed İhsan	Spenser Adası	Jules Verne	Âlem Mtb.	1318/1900		
64	Ahmed İhsan	Sütçü Kızı	Paul de Kock	Servet Mtb.	1308/1890		
65	Ahmed İhsan	Tek mi Çift mi?	Alexandre Dumas	Âlem Mtb.	1309/1891		
66	Ahmed İhsan	Tuhaf Bir Hane	Paul de Kock	Âlem Mtb.	1307/1889	Ö	
67	Ahmed İhsan	Yeraltında Seyahat	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	
68	Ahmed İhsan-Mazhar	Kaptan Hattaras'ın Seyahati	Jules Verne	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	2 mütercim birer ön söz yazmıştır.
69	Ahmed Midhat	Amiral Bing		Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1298/1880	Ö	
70	Ahmed Midhat	Antonin	Alexandre Dumas	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1298/1880		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
71	Ahmed Midhat	Bir Fakir Delikanlının Hikâyesi	Octave Feuillet	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1298/1880	Ö	
72	Ahmed Midhat	Bir Kadının Hikâyesi	Alexandre Dumas fils	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1298/1880	Ö	Birisi mütercim birisi de müellife ait olmak üzere iki ön söz vardır.
73	Ahmed Midhat	Gabriyel'in Günahı	Charles Merrouvel	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1299/1881	Ö	
74	Ahmed Midhat	Hüsrevname	Xenophon	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1302/1884	Ö	Ahmed Midhat ve Mütercim Dasye'ye ait olmak üzere iki mukaddime vardır.
75	Ahmed Midhat	Kamere Âşık	Paul de Kock	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1303/1885	Ö	
76	Ahmed Midhat	La Dam O Kamelya	Alexandre Dumas	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1297/1879		
77	Ahmed Midhat	Lü'lü-i Asfer	Georges Pradel	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1302/1884	Ö	
78	Ahmed Midhat	Merdud Kız	Emile Richebourg	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1300/1882		
79	Ahmed Midhat	Nedâmet mi? Heyhat!	Emile Augier	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1306/1888	Ö	
80	Ahmed Midhat	Orsival Cınayeti	Emile Gaboriau	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1301/1883		
81	Ahmed Midhat	Papasdaki Esrar	Leon de Tinsseau	Bahriye Mtb.	1305/1887		
82	Ahmed Midhat	Peçeli Kadın	Emile Richebourg	Kırk Anbar Mtb.	1299/1881		
83	Ahmed Midhat	Sanaktkâr Namusu	Octave Feuillet	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1308/1890	Ö-S	
84	Ahmed Midhat	Üdolf Hisarı	Ann Radcliffe	Kırk Anbar Mtb.	1307/1889	Ö	
85	Ahmed Midhat-Ebuzziya Tevfik	Üç Yüzlü Bir Karı	Paul de Kock	Mihran Mtb.	1294/1877	Ö	Müşterek çeviri.
86	Ahmed Münif	Paris Faciaları	Ponson du Terrail	Ceride-i Askeriye Mtb.	1298/1880	Ö	

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
87	Ahmed Nuri	François Piccaud	Alexandre Dumas père	Mahmud Bey Mtb.	1302/1884	Ö	
88	Ahmed Ragıb	Jan Malori'nin Cinayeti	Ernest Daudet	Tarık Mtb.	1311/1893		
89	Ahmed Rasim	Ahzan-ı Aşk		Kasbar Mtb.	1313/1895		
90	Ahmed Rasim	Asya Kumsallarında	Sven Hedin	Mihran Mtb.	1322/1904	Ö	
91	Ahmed Rasim	Borjiyalar	Léo Taksil	Mahmud Bey Mtb.	1304/1886	Ö	
92	Ahmed Rasim	İki Kadın	Adolphe Belot	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888	Ö	
93	Ahmed Rasim	Kamyonka	Henryk Sienkiewicz	Kitaphane-i İslam ve Askeri	1316/1898	Ö	İbrahim Hilmi'nin ön sözü ve müellif hakkında bilgi olmak üzere iki adet yan metin bulunmaktadır.
94	Ahmed Rasim	Kaptan Jipson	Jules Verne	Mihran Mtb.	1320/1902		
95	Ahmed Rasim	Karpat Dağlarında	Carmen Sylva	İkdam Mtb.	1314/1896	Ö	
96	Ahmed Rasim	La Dam O Kamelya	Alexandre Dumas	Kasbar Mtb.	1313/1895		
97	Ahmed Rasim	Madam Hardiper	Daniel Lesueur	Mihran Mtb.	1321/1903		
98	Ahmed Rasim	Matild Laroş		Tahir Bey Mtb.	1315/1897		
99	Ahmed Rasim	Muzikacı Yanko	Henryk Sienkiewicz	Kitaphane-i İslam ve Askeri	1316/1898	Ö	Muzikacı Yanko ve Kamyonka aynı kitap içinde yer alıyor.
100	Ahmed Rasim	Ohlan Karısı	Jean Richepin	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1318/1900		
101	Ahmed Rasim	Ürani	Camille Flammarion	Ahmed İhsan ve Şürekâsı Mtb.	1308/1890		Müellif hakkında bilgi verilmiştir.
102	Ahmed Reşad	Zengin İzdivaç	Hector Malot	Ahter Mtb.	1308/1890	Ö	
103	Ahmed Subhi	Esrâr-ı Sarây-ı Krali	Xavier de Montépin	Tasvîr-i Efkâr Mtb.	1293/1876	Ö	

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
104	Ahmed Vefik Paşa	Cil Blas Santilani'nin Sergüzeşti	Le Sage	Karabet ve Kasbar Mtb.	1303/1885	Ö	
105	Ahmed Vefik Paşa	Telemak Tercümesi	Fenelon	Matbaa-i Hüdâvendigar	1297/1879	Ö	
106	Âli (Düyûn-ı Umûmiye Direktörü)	Evlenmek İster Bir Adam	Paul de Kock	Asır Mtb.	1315/1897		
107	Ali [Kemal]	Bir Mahkûmun İzdivacı yahut Istakad Köprüsü Cinayeti	Alexis Pouillet	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1306/1888	Ö	
108	Ali Kami [Ak-yüz]	Verter	Goethe	İstanbul	1315/1897		
109	Ali Kemal	Jülyet'in İzdivacı	Marcel Prevost	Tahir Bey Mtb.	1315/1897	Ö	
110	Ali Kemal	Yeni Kadın Mektupları	Marcel Prevost	Tevsi-i Tıbaat Mtb.	1330/1914	Ö-S	Bu eser, inceleme tarihi dışında olmasına rağmen ön sözden anlaşıldığı üzere çevirisi çok daha önce yapılan bir eserdir. Oldukça uzun iki ön söz ve bir de son söz bulunmaktadır.
111	Ali Muzaffer	Andre Yovanoviç	Judith Cautier	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1311/1893		
112	Ali Muzaffer	Deniz Üstünde Balonla Seyahat	Kapaza	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
113	Ali Muzaffer	Fakir-i Masum		Yuvanaki Panayotidis Mtb.	1314/1896		
114	Ali Muzaffer	Garib Bir Tesadüf		Asır Mtb.	1316/1898		
115	Ali Muzaffer	Geç Kalmış Bir İzdivaç yahut Bu İşe Ben de Şaşırdım		Kasbar Mtb.	1316/1898		
116	Ali Muzaffer	Hali Ada	Judith Cautier	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1311/1893		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
117	Ali Muzaffer	Hayâl-i Sevdâ	François Cop- pee	Âlem Mtb.	1312/1894	Ö	
118	Ali Muzaffer	Hayırsız Ada		Kasbar Mtb.	1313/1895		
119	Ali Muzaffer	Kısmet Yerini Bulur		Kasbar Mtb.	1313/1895		
120	Ali Muzaffer	Paris'de Vahşet		Kasbar Mtb.	1317/1890		
121	Ali Muzaffer	Toplu İğne	Guy de Mau- passant	Saadet Mtb.	1314/1896		
122	Ali Muzaffer	Verter	Goethe	Asır Mtb.	1315/1897	Ö-S	Birisi müter- cim diğeri de müellife ait olmak üzere iki ön söz ve bir de müter- cim son sözü vardır.
123	Ali Muzaffer	Vicdan Facia- ları	Etienne Enol	İstanbul Mısır Mtb.	1311/1893		
124	Ali Neşet	Altın Madenle- rinde	Andre Leris	Mihran Mtb.	1322/1904		
125	Ali Nihad	Amori	Alexandre Du- mas	Mahmud Bey Mtb.	1303/1885	Ö	
126	Ali Nihad	Bir Mahkûmun Son Günü	Victor Hugo	Mihran Mtb.	1303/1885	Ö	
127	Ali Nihad	Dostum Pifar	Paul de Kock	Mihran Mtb.	1303/1885	Ö	
128	Ali Nizami	Canbaz Kızları	Xavier de Montépin	Tahir Bey Mtb.	1321/1903		
129	Ali Nusret	Anjel Valu- va'nın Sergü- zeşti	Edmond Tarbe	Tercüman-ı Ha- kikat Mtb.	1311/1893		
130	Ali Nusret	Beyaz Benefşe- ler		Tercüman-ı Ha- kikat Mtb.	1311/1893		
131	Ali Nusret	Bir Çocuğun Sergüzeşti	Marie Robert- Halle	Matbaa-i Ebuz- ziya	1313/1895		
132	Ali Nusret	İki Kadın	Adolphe Belot	Tercüman-ı Ha- kikat Mtb.	1312/1894		
133	Ali Nusret	Köy Muşaka- ları	Emile Ric- hebourg	Matbaa-i Ebuz- ziya	1313/1895		
134	Ali Nusret	Muallim Mus- tel	Alexandre Du- mas fils	Tercüman-ı Ha- kikat Mtb.	1311/1893	Ö	Çevirinin ba- şında Cenab Şehabed- din'in Ali

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
							Nusret'e yazdığı mektup bulunmaktadır.
135	Ali Reşad	Altın Volkanı	Jules Verne	Mihran Mtb.	1324/1906		
136	Ali Rıza	Elmas Tüccarı	Xavier de Montépin	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888		
137	Ali Rıza	Gece Kraliçesi	Xavier de Montépin	Artin Asaduryan Mtb.	1307/1889	Ö	Birinci cilde tâbi ön söz yazmıştır. İkinci cildi H. S. Tevfik, üçüncü cildi ise Mehmed Tevfik çevirmiştir.
138	Ali Selahaddin	Balini Cinayeti	Fernand Hue	İstapan Mtb.	1309/1891		
139	Ali Selahaddin	Bir Facire	Xavier de Montépin	Cemal Efendi Mtb.	1307/1889		
140	Ali Selahaddin	Doktor Sanyel	Hector Malot	Matbaa-i Ebuzziya	1307/1889		
141	Ali Selahaddin	Pek Dilber	Hanri Depen	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	Octave Feuillet, eserin müellifine mektup yazar ve müellif de bu mektubu eserine ön söz olarak ilave eder.
142	Ali Selahaddin	Şehr-i Seyyar Bir Deniz Yolcusunun Journali	Jules Verne	İstapan Mtb.	1308/1890		
143	Âmir Tevfik	Zinet	Guy de Maupassant	Âlem Mtb.	1309/1891	Ö	
144	Andon Alik	Divanenin Takriri	Pierre Ninnvs	Matbaa-i Ebuzziya	1308/1890		
145	Andon Alik	Kızıl Sihirbaz	Xavier de Montépin	Ceride-i Şarkiyeye Mtb.	1306/1888		
146	Andon Alik	Simon ve Mari	Xavier de Montépin	Ceride-i Şarkiyeye Mtb.	1306/1888		
147	Artin Kantarcıyan	Hayâlât	Alexandre Dumas	İstapan Mtb.	1311/1893	Ö	
148	Atamyan	Mecnuneler Tabibi	Xavier de Montépin	Ceride-i Şarkiyeye Mtb.	1306/1888		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
149	Azmzâde Sadık el-Müeyyed	Küçük Hanri	Şami	Matbaa-i Esad Efendi	1307/1889	Ö	
150	B. Hasan	Caniler	Alexis Bouvier	İstepan Mtb.	1307/1889		
151	B. Z.	Ahvâl-i Âlem yahut İrtikâb-ı Cinayetle Mazhar-ı Saadet Olmanın Neticesi	Albert Delpit	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889		
152	Beykozlu Necib	Kaptan Kabl	Maryt	Matbaaü'l-İtidal	1303/1885	Ö-S	
153	Bir Kadın [Fatma Âliye]	Meram	Georges Ohnet	Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö-S	Mütercime.
154	Bogos	Son Aşk	Georges Ohnet	Karabet Mtb.	1305/1887	Ö	Kitapçı Karabet ve mütercim Bogos tarafından yazılmış birer ön söz bulunmaktadır.
155	D. Karakin	Gül Fidam	S. Schmidt	İstepan Mtb.	1312/1894	Ö	
156	D. Karakin	Tesadüf	Alexandre Dumas père	İstepan Mtb.	1311/1893	Ö	
157	D. M. Tevfik	Kaybolmuş Bir Zevce	Paul de Kock	İstepan Mtb.	1307/1889		
158	D[iran] K[elek-yan]	Şeytanın Arabası	Fortune du Boigobey	Mihran Mtb.	1302/1884	S	
159	Diran	Marsel yahut Yeni Paris Esrarı	Fortune du Boigobey	Ceride-i Şarkiye Mtb.	1306/1888		
160	Diran Kelek-yan	Edvar ve Anais yahut Her Gün Görülen Bir Hal	Alexandre Dumas	Saadet Mtb.	1306/1888		
161	Ebu Sedad	Serseri Kadın	F. Feval	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1320/1902		
162	Ebu'l-Mukbil Mehmed Kemal	Klod'un Sergüzeşti		Matbaa-i Tahir Bey	1318/1900		
163	Edibzâde Âsaf Şerefeddin	Nesis veyahut Bir Muhtazırın Dem-i Âhiri	Georges Ohnet	Artin Asaduryan Mtb.	1308/1890	Ö	
164	Esad	Sergüzeşt-i Mari Kraliçe ve Kızları		Ahter Mtb.	1296/1878		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
165	F. Necib	Familya Çocukları	Eugene Sue	Mihran Mtb.	1304/1886	Ö	
166	Fahredden Reşad	Kont Donerin	Ludovic Halévy	Cemal Efendi Mtb.	1307/1889		
167	Faik Sabri	Bedava Loka Bileti		Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
168	Faik Sabri	Buzlar Arasında Bir Kış	Jules Verne	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
169	Faik Sabri	Dilenci	Conan Doyle	Asır Mtb.			Özege Kataloğu'nda bu eser için 1323/1905 tarihi verilmiştir.
170	Faik Sabri	Gaytan Faradel	Dvseman Paul	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
171	Faik Sabri	Hüget	Guy Chantepeuer	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
172	Faik Sabri	Köylü	Paul de Kock	Asır Mtb.	1322/1904		
173	Faik Sabri	Mimi'nin Kalbi	Mathild Serao	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
174	Faik Sabri	Müntahab Parçalar		Matbaa-i Kütüphane-i Cihan-Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1324/1906		Birinci ve ikinci kısım farklı matbaalarda basılmıştır.
175	Faik Sabri	Panayırçılar	Paul de Kock	Asır Mtb.	1323/1905		
176	Faik Sabri	Sir Vilyam'ın Muşakası	Alexandre Dumas père	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1322/1906		
177	Fikripaşazâde Mehmed Münci	Rene Mopren	Edmond Goncourt-Jules Alfred de Goncourt	Matbaa-i Ebuzziya	1312/1894		
178	Galib Hasib	İki Bakkal	Henryk Sienkiewicz	Tahir Bey Mtb.	1321/1903		
179	H. Âgâh	Baron Brantel	Louis Colas	Kasbar Mtb.	1307/1889		
180	H. Bedreddin-E. Aznavur	Genç Bir Tacirin Sergüzeşti	Guyau	Asır Mtb.	1316/1898	Ö	Müşterek çeviri.
181	H. Nazım	Engizisyon Esrarı	Du Freal	Hacı İzzet Efendi Mtb.	1296/1878	Ö-S	Bir ön söz iki de son söz bulunmaktadır.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
182	H. S. Tevfik	Dilber Ellit	Eugene Chavette	Mürüvvet Mtb.	1307/1889		
183	H. S. Tevfik	Meç Arkadaşları	Ponson du Terrail	A. Asaduryan Şirket-i Müretti-biye Mtb.	1308/1890		
184	H. Said	Kanada Vakası	Emile Chevalier	Mahmud Bey Mtb.	1301/1883	Ö	
185	Hafi	İki Güvercin	Paul de Kock	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888		
186	Halid Ziya	Esrâr-ı Serendip	Louis Jacolliot	Matbaa-i Âmire	1306/1888	Ö	
187	Halide Edib	Mâder	John Abbot	Karabet Mtb.	1314/1896	Ö	Mütercime. İki ön söz vardır. Birisini Mahmud Sadık yazmıştır.
188	Halil Edib	Bir Mektup Paketi	Alexandre Dumas fils	Feraizcizâde Mtb.	1300/1882	Ö	
189	Halil Edib	Gümüş Mahfaza	Alexandre Dumas	Feraizcizâde Mtb.	1300/1882		
190	Halil Edib	Güvercin Mükâfâtı	Alexandre Dumas	Âlem Mtb.	1305/1887		
191	Halil Edib	Jan Jödi (13 Numaralı Arabanın Zeyli)	Xavier de Montépin	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889		
192	Halil Edib	Jöneviyev-Bir Hizmetçi Kızın Sergüzeşti	Lamartine	Matbaa-i Ebuzziya	1303/1885	Ö	
193	Halil Edib	Mis Mari yahut Mürebbiye	Eugene Sue	Mahmud Bey Mtb.	1306/1888	Ö	
194	Halil Edib	Paris Esrarı	Eugene Sue	Mahmud Bey Mtb.	1306/1888		
195	Halil Edib	Pembe Ev Faciaları	Xavier de Montépin	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889		
196	Halil Edib	Ressam Roland yahut Hain Zevce	Piyer Alzear	Âlem Mtb.	1306/1888	Ö	
197	Halil Edib	Sezarın	Alexandre Dumas fils	Civelekyan Mtb.	1302/1884	Ö	
198	Halil Edib-Ali Rıza	13 Numaralı Araba	Xavier de Montépin	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889	Ö	Müşterek çeviri.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
199	Halil Kemal Vahdeti	Zavallı Alber		Kasbar Mtb.	1312/1894	Ö-S	
200	Hamdi Kenan	İstenyo Marakzi yahut Meyyâl-i Fenâ Bir Zekânın Saniha-i Ahiresi	Georges Ohnet	Nişan Berberyan Mtb.	1310/1892	Ö	Kitapçı Arakil ön söz yazmıştır.
201	Hasan Raif	Buzlar İçinde Bir Yanardağ	Jules Gros	İstepan Mtb.	1308/1890		
202	Hasan Raif	Kürek Mahkûmu Jan	Edgar Monte	İstepan Mtb.	1307/1889		
203	Hüsameddin-Muhyiddin	Esrâr-ı Hindû yahut Paris Kimyagerleri	Belonar	İstepan Mtb.	1307/1889	Ö-S	Müşterek çeviri. Naşir ön sözü vardır.
204	Hüseyin	Jozet	La Baronne Vobel	Tahir Bey Mtb.	1321/1903		
205	Hüseyin	La Baron Amolti	Ernest Daudet	Tahir Bey Mtb.	1321/1903		
206	Hüseyin Âgâh	Paköret	Şarl Dval	Kasbar Mtb.	1308/1890		
207	Hüseyin Rahmi	113 Numaralı Cüzdan	Emile Go-bariau	Matbaa-i Ebuz-ziya	1305/1887		
208	Hüseyin Rahmi	Batinyollu İhtiyar	Emile Go-bariau	Dersaâdet	1307/1889	Ö	İki ön söz vardır.
209	Hüseyin Rahmi	Biçare Bakkal	Paul de Kock	İkdam Mtb.	1319/1901		
210	Hüseyin Rahmi	Bir Kadının İntikamı	Emile Go-bariau	Matbaa-i Âmire	1307/1889	S	
211	Hüseyin Rahmi	Frederik ile Bernret	Alfred de Musset	İkdam Mtb.	1313/1895		
212	Hüseyin Rahmi	Paris'te Bir Tehhül		Artin Asaduryan Mtb.	1308/1890		
213	Hüseyin Tayfur	Çöl Kahramanı Kız	Gustave Aimard-Jules Berlioz D'Aurriac	Ceride-i Askeriye Mtb.	1298/1880		Coeur de Panthere'in birinci bölümüdür.
214	Hüseyin Vassaf	Biçare Familya	Jules Marie	Tarık Mtb.	1308/1890		
215	Hüsnü İbnüş-şakir	Şatoda Bir Faccia yahut Sefaleti Müteakip Saadet		İstepan Mtb.	1308/1890	Ö-S	

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
216	İbnü'l-Kâmil	Küremizde Seyahat	Voltaire	Kasbar Mtb.	1308/1890		
217	İbrahim Hakkı	Sırma Şerid	Henry Greville	Âlem Mtb.	1312/1894		
218	İbrahim Hikmet	Bir Kadının Yalanları	Paul Bourget	İkdam Mtb.	1317/1899		
219	İbrahim Nuri	Biçare Rober	Fortune du Boigobey	Mihran Mtb.	1311/1893		
220	İbrahim Nuri	Danyel'in Esrarı	Jules de Gastyne	Ceride-i Şarkiye Mtb.	1308/1890		
221	İbrahim Nuri	Kadın Parmağı	Arthur Arnold	Ceride-i Şarkiye Mtb.	1307/1889		
222	İbrahim Nuri	Komiserin Muhibbi	Georges Grison	Mihran Mtb.	1308/1890		
223	İbrahim Nuri	Zavallı Klotild	Jules Marie	Mihran Mtb.	1308/1890		
224	İskender Ferrari-İsmet Müstecabizâde	Rafael	Lamartine	Tahir Bey Mtb.	1316/1898	Ö	Müşterek çeviri.
225	İskender-Avanzâde Mehmed Süleyman	113 Numaralı Hane		Kasbar Mtb.	1317/1899	Ö	Müşterek çeviri. Birisi M. Sadık tarafından A.Süleyman'a yazılan ithaf üzere iki ön söz vardır.
226	İsmail Hakkı	Balonda Facia	Jules Verne	Âlem Mtb.	1311/1893		
227	İsmail Hakkı	Edmon ve Nişanlısı	Paul de Kock	Kasbar Mtb.	1309/1891		
228	İsmail Hakkı	İki Hakikat		Nişan Berberyan Mtb.	1311/1893	Ö	Birisi Kitapçı Arakil, diğeri de mütercime ait olmak üzere iki ön söz vardır. Mütercim ön sözü Ahmed Rasim'e ithaf etmiştir.
229	İsmail Hakkı	Rafael	Lamartine	Nişan Berberyan Mtb.	1311/1893	Ö	İki ön söz vardır. Kitapçı Arakil ve mütercime aittir. Mütercim ön sözü Halid Ziya'ya ithaf etmektedir.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
230	İsmail Hakkı	Talisiz	Octave Feuillet	Matbaa-i Ebuz-ziya	1312/1894	Ö	Ön söz makamında Ebuz-ziya Tevfik ile mütercimin birbirlerine yazdıkları birer mektup bulunmaktadır.
231	İsmail Hakkı-Suad Nihad	Kontes Pol	Emile Richebourg	Mahmud Bey Mtb.	1305/1887		Müşterek çeviri.
232	İsmail Safa-Ahmed Vefa	Vahametli Sevdalar	Emmanuel Gonzales	Nişan Berberyan Mtb.	1310/1892	Ö	Müşterek çeviri. Kitapçı Arakil ön söz yazmıştır.
233	K. S.	Çingene Kızı	Xavier de Montépin	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888	Ö	Ön sözü naşir yazmıştır: Artin Kristapor.
234	K.M.A.	Kolonel Rober yahut Belvil'deki Şahs-ı Meçhul	Pierre Zaccone	Âlem Mtb.	1307/1889		
235	Kandıyeli Nusret Hilmi	Masiyet-i Gurur	Emile Richebourg	Ahter Mtb.	1312/1894		
236	Köprülüzâde Tevfik	Yel Değirmeni		Âlem Mtb.	1312/1894		
237	Leskovikli Ali Remzi	Dans Defteri	Emile Zola	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890	Ö	Ön söz Leskovikli Hayreddin tarafından yazılmıştır.
238	Leskovikli Hayreddin	Gençlik -yahut- (Son Falcı Karı)	Jules Sandeau	Mahmud Bey Mtb.	1304/1886	Ö	
239	Leskovikli Hayreddin	İmzasız Bir Mektup	Gilbert Martin	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890		
240	Leskovikli Hayreddin	Rafael ve Fornarin		A.M. Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1303/1885	Ö-S	
241	Leskovikli Hayreddin	Sevda yahut Kuğu Nağmesi	Georges Ohnet	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890		
242	Leskovikli Hayreddin	Suzanne		Mahmud Bey Mtb.	1304/1886	Ö-S	İki ön söz bulunan eserin sonunda son

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
							söz mahiyetinde bir de şairi bilinmeyen şiir bulunmaktadır.
243	Leskovikli Hayreddin	Ürani yahut Heyet Perisi	Camille Flammarion	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890		
244	M. A.	Cani-i Meşhur Prançini yahut Merkmun Vakayi-i Tarihiyesi		Ceride-i Şarkiyeye Mtb.	1308/1890		Bu esere ait bilgiler Özege Kataloğu'ndan alınmıştır.
245	M. Emin	Beş Hafta Balon ile Seyahat	Jules Verne	Matbaa-i Osmaniye	1305/1887		
246	M. Emin	Merkez-i Arza Seyahat	Jules Verne	Matbaa-i Osmaniye	1302/1884		
247	M. Fuad	Bir Küçük Hikâye Demeti		Cemal Efendi Mtb.	1307/1887		
248	M. Kemal	Bir Hintlinin Zekâvet-i Hârikulâdesi	J. H. Rosny	Âlem Mtb.	1312/1894	Ö	
249	M. Memduh	Macera-yı Aşk yahut Nella	Marsil	Ahter Mtb.	1308/1890	Ö	2 ön söz vardır.
250	M. Nuri Şeyda	Manon Lesko	Abbe Prevost	Kasbar Mtb.	1317/1899	Ö	
251	M. Nuri Şeyda	Rafael	Lamartine	İkdam Mtb.	1315/1897	Ö	
252	M. R.	Cani Kokluş	Bertol-Graivil	Matbaa-i Safa ve Enver	1311/1893		
253	M. Rifat	Bir Çobanın Sergüzeşti		Âlem Mtb.	1312/1894		
254	M. Rifat	Kara Tavuk Hikâyesi		Âlem Mtb.	1312/1894		
255	M. S.- A/E. L	Rafael	Lamartine	Âlem Mtb.	1314/1896	Ö	4 ön söz vardır. Hüseyin Daniş Bey, Mahmud Ekrem'e ithaf ettiği birisi çok uzun iki yazı, Mahmud Ekrem'in de Hüseyin Daniş Bey'e ithaf ettiği yazı bulunmaktadır.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
256	M. Şakir	Büyük İkra-miye	Xavier de Montépin	A. Asaduryan Şirket-i Müretti-biye Mtb.	1307/1889		
257	M. Şefik	İki Sevda yahut Vaşî	Xavier de Montépin	İstapan Mtb.	1307/1889		
258	M. Tefvik	Bikes yahut Familyadan Mahrumiyet	Hector Malot	Hakkak Nişan Berberyan Mtb.	1308/1890		
259	M. Tefvik	Serseri Yahudî	Eugene Sue	Ceride-i Askeriye Mtb.	1301/1883		
260	M. Ziver	Raşel	Bvden	A. A. Malumat Mtb.	1314/1896	Ö	
261	M. Ziyaeddin	Fransuva Jozef Arzı	Payer	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	
262	M[ehmed] H[alid]	Jorj Anselis		Âlem Mtb.	1312/1894		
263	M[ehmed] H[alid]	Kâbus		Âlem Mtb.	1312/1894		Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'nde Viyole ile aynı ciltte bulunmakta ve katalogda mütercim adı yer almaktadır.
264	M[ehmed] H[alid]	Otuz Beş Dakika		Âlem Mtb.	1312/1894		
265	Madam Gülnar dö Lebedef	Familya Saadeti	Tolstoy	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1309/1891	Ö	Mütercime.
266	Madam Gülnar dö Lebedef	İlyas yahut Hakikat-i Ginâ	Tolstoy	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1309/1891	Ö	Mütercime. Ahmed Midhat ön söz yazmıştır.
267	Madam Gülnar dö Lebedef	Kâğıt Oyunu	Puşkin	Âlem Mtb.	1309/1891		Mütercime.
268	Madam Gülnar dö Lebedef	Kar Fırtınası	Puşkin	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1307/1889	Ö	Mütercime. Ön sözü A. Midhat yazmıştır.
269	Madam Gülnar dö Lebedef	Lermontof'un İblisi	Michel Lermontoff	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1308/1890	Ö	İki ön söz vardır. Birisini Ahmed Midhat yazmış. Kapakta da mütercime

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
							denilmesi gerekirken mütercim denilmiştir.
270	Mahmud Sadık	Canbaz	Charles Wesley	Kasbar Mtb.	1307/1889		
271	Mahmud Sadık	Cihazsız kız	Georges Ohnet	Kasbar Mtb.	1307/1889		
272	Mahmud Sadık	Gölge	Hector Malot	Kasbar Mtb.	1307/1889		
273	Mahmud Sadık	Grandik Cınayetleri	My Dagon	Ahter Mtb.	1308/1890		
274	Mahmud Sadık	Hanriyet	François Coppée	Kasbar Mtb.	1307/1889		
275	Mahmud Sadık	Mösyö Lökök	Emile Gaboriau	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888	Ö	
276	Mahmud Sadık	Mösyö Lökök'un Kızı	William-Chabrilat	Kasbar Mtb.	1306/1888	Ö	5 yanmetin bulunmaktadır.
277	Mahmud Sadık	Müteveffiye	Octave Feuillet	Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö	5 yanmetin bulunmaktadır.
278	Mahmud Şevket Paşa	Manon Lesko	Abbe Prevost	Mekteb-i Sanayi-i Şahane	1297/1879	Ö-S	Ön söz yazara, son söz ise mütercime aittir.
279	Mahmud Şevket Paşa	Ihlamur Altı	Alphonse Karr	Mihran Mtb.	1298/1880		
280	Mahmud Şevket Paşa	Muhabbet Çocukları	Eugene Sue	Mahmud Bey Mtb.	1301/1883		
281	Mazhar	Arzdan Kamere Seyahat	Jules Verne	Mekteb-i Sanayi Mtb.	1309/1891	Ö	
282	Mehmed Ali Aynî	Fakir	Nicolas Meyra	Kastamonu Vilayet Mtb.	1316/1898		
283	Mehmed Atâ	Beyaz Boyunbağlılar	Adolphe Belot	Mihran Mtb.	1307/1889		
284	Mehmed Atâ	İşret, Kumar, Nisvan Belası	Paul de Kock	Mihran Mtb.	1308/1890		
285	Mehmed Atâ	Kontes Emma	Adolphe Belot	Mihran Mtb.	1307/1889		
286	Mehmed Atâ	Lörüj Davası	Emile Gaboriau	Mihran Mtb.	1307/1889		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
287	Mehmed Atâ	Madam Bilagizkof yahut Fitne-i Cihan	Paul de Kock	Mihran Mtb.	1295/1878		
288	Mehmed Celal	Rene	Chateaubriand	Safa ve Enver Efendi Mtb.	1311/1893	Ö	
289	Mehmed Ekrem	Fransa'da Bir Kış		Cemal Efendi Mtb.	1305/1887		
290	Mehmed Ekrem	Grönlanda'ya Seyahat		Kasbar Mtb.	1316/1898		
291	Mehmed Ekrem	Sevdâ-yı Vahim	Madam Dvtensen	Âlem Mtb.	1314/1896		
292	Mehmed Fahri	Loranten yahut Saadet Yüzünden Felaket	Paul de Kock	Karabet ve Kasbar Mtb.	1303/1885		
293	Mehmed Fuad	Mağdüre yahut İbretbahş İki Misal	Jules Bulayer	Bahriye Mtb.	1307/1889	Ö	
294	Mehmed Halid	25 Milyonluk Banknot	Mark Twain	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1320/1902		
295	Mehmed Halid	Bir Kontun Cinayetleri	Pierre Zaccone	Artin Asaduryan Mtb.	1308/1890		
296	Mehmed Halid	Jermen	Jules Sandeau	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1321/1903		
297	Mehmed Halid	Kazak Masalı		Âlem Mtb.	1312/1894		
298	Mehmed Halid	Morg Sokağı Cinayeti	Mark Twain	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1320/1902		Küçük hikâye (64 sayfa).
299	Mehmed Halid	Paris'te Bir Amerikalı	Pierre Zaccone	Mihran Mtb.	1310/1892		
300	Mehmed Halid	Şimdiki Sevdalar	Pierre de Courcelles	Servet Mtb.	1313/1895		
301	Mehmed Halim	Bir Canbaz	Jules Claretie	İstepan Mtb.	1311/1893	Ö	
302	Mehmed Halim	İki Çocuğun Fransa'da Seyahati		Asır Mtb.	1316/1898		
303	Mehmed Halim	Mezleka-i Hayât	Jules Claretie	Şirket-i Sahafiye Mtb.	1311/1893	Ö	
304	Mehmed Halim	Sevdâ-yı Müebbed	Madam Karo	Yuvanaki Panavotidis Mtb.	1314/1896		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
305	Mehmed Hilmi	Paris Batakhaneleri	Xavier de Montépin	Matbaa-i İzzet Esad	1297/1879	Ö	
306	Mehmed Nushi-Mehmed Fuad	Fedakâr Bir Kızcağız (Rahibe)	Jean Richepin	İsteban Mtb.	1307/1889	Ö	Müşterek çeviri.
307	Mehmed Reşad	Korku Belası	Hector Malot	Ahter Mtb.	1308/1890		
308	Mehmed Reşad	Mahfi Katil yahut Banka Sokakı Vakası	Louis Jacolliot	İsteban Mtb.	1307/1889		
309	Mehmed Rüşdü	Amerika Feyezanı		Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö	Muharrir olarak Mehmed Rüşdü gösterilmiştir.
310	Mehmed Rüşdü	Balonla Seyahat	Camille Flammarion	Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö	
311	Mehmed Rüşdü	Canlı Cenaze	Emile Zola	Kasbar Mtb.	1307/1889		
312	Mehmed Rüşdü	Feyezan	Emile Zola	Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö	
313	Mehmed Rüşdü	Mahzen-i Esrar	Leopold Stablo	Kasbar Mtb.	1307/1889		
314	Mehmed Sabit	Bolonya Esrarı	Pierre Sales	Mekteb-i Sanayi Mtb.	1311/1893		
315	Mehmed Sedad	Baba Raklo'nun Milyonu	Emile Richebourg	Asır Mtb.	1318/1900		
316	Mehmed Süleyman Avanzâde	Deniz Kızı Froe Adalarında		Mahmud Bey Mtb.	1314/1896		
317	Mehmed Süleyman Avanzâde	Gizli Oda	A. Blvnar	Tarık Mtb.	1316/1898		
318	Mehmed Süleyman Avanzâde	Karmen		Asır Mtb.	1315/1897		
319	Mehmed Süleyman Avanzâde	Omnibüs Cınayeti	Fortune Boigobey du	Kasbar Mtb.	1318/1900		
320	Mehmed Süleyman Avanzâde	Şeytan Mağaraları	Ponson Terrail du	Kasbar Mtb.	1318/1900		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
321	Mehmed Şakir	Güzel Angel	Xavier de Montépin	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890		
322	Mehmed Tahir	Amcamın Kütüphanesi	Rudolphe Töpffer	Mihran Mtb.	1298/1880		
323	Mehmed Tahir	İncili Hanım-La Dam O Perl	Alexandre Dumas	Matbaa-i İzzet Esad	1298/1880		
324	Mehmed Talat	Bir Tabanca Darbesi	Jules Marie	Tarık Mtb.	1307/1889	S	
325	Mehmed Tefik	Bahr-i Muhit Yolcuları		Saadet Mtb.	1324/1906		
326	Mehmed Tefik	Bir Çalgıcının Seyahati		Saadet Mtb.	1323/1905		
327	Mehmed Tefik	Tunçtan Kızlar	Xavier de Montépin	Artin Asaduryan Mtb.	1309/1891	Ö	
328	Memduh	Profesör Fişlak	Paul de Kock	Kasbar Mtb.	1306/1888		
329	Memduh Paşa	Tercüme-i Hikâye-i Jönéviev	Lamartine	Tatyos Divitciyan Mtb.	1285/1868		
330	Mihalaki	Şikemperveri-Oburluk	Eugene Sue	Matbaa-i Ebuzziya	1299/1881	Ö	
331	Muallim Naci	Terez Raken	Emile Zola	Âlem Mtb.	1307/1889	Ö	
332	Muhib Said-Mehmed Asım	Netice-i İntikam	Leopold Stablo	Mürettib Mtb.	1309/1891		Müşterek çeviri.
333	Mustafa Esad	Kaptan Baroje		Âlem Mtb.	1310/1892		
334	Mustafa Fazıl-Ahmed Raif	Kedi Gözü	Fortune du Boigobey	Artin Asaduryan Mtb.	1307/1889		Müşterek çeviri.
335	Mustafa Hayrullah	Bir Çiftçi Kızın Hikâyesi	Guy de Maupassant	Kasbar Mtb.	1313/1895		
336	Mustafa Hayrullah	Hep Daha Küçük	A. Blvnar	Matbaa-i Safa ve Enver	1311/1893		
337	Mustafa Refik	Aşk ve Para		A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1308/1890	Ö	Ahmed Midhat ön söz yazmıştır.
338	Mustafa Refik	Bir Sırr-ı Acib yahut Kaptanın Kızı	Wilkie Collins	Kırk Anbar Mtb.	1313/1895		
339	Mustafa Refik	Çavuş Reno	Pierre Sales	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1319/1901		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
340	Mustafa Refik	Gaston'un Muşakası yahut Cesur Kız	Ponson du Terrail	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1313/1895		
341	Mustafa Refik	Hali Ada	Daniel Arnold	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1323/1905		
342	Mustafa Refik	Hayal İçinde Hakikat yahut Bin Sene Sonra Amerika'da Bir Gazetecinin Derece-i Meşgûliyeti	Jules Verne	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1309/1891	Ö	
343	Mustafa Refik	İkizler	Albert Delpit	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1314/1896		
344	Mustafa Refik	Kalb-i Cerihadar	Jules Marie	Mihran Mtb.	1312/1894		
345	Mustafa Refik	Kara Değirmen	Mary E. Brad-don	Mihran Mtb.	1311/1893		
346	Mustafa Refik	Larido'nun Sergüzeşti	Paul de Kock	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1318/1900		
347	Mustafa Refik	Lord Bayron'un İlk Muşakası	Eli Fevres	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1309/1891	Ö	Ahmed Midhat mütercime hitap bında bir ön söz yazmıştır.
348	Mustafa Refik	Madam Narmen'in Hatası	Theodor Cahu	Âlem Mtb.	1312/1894		
349	Mustafa Refik	Madmazel Jozet	Jean Rameau	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1320/1902		
350	Mustafa Refik	Meş'um Çiftlik	Tiedmann	A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Mtb.	1309/1891		
351	Mustafa Refik	Nevyorklu Mösyö Baron yahut Korsikalı Bir Kızın Muşakası	Günter	Mihran Mtb.	1309/1891		
352	Mustafa Refik	Para Kuvveti	Xavier de Montépin	Kırk Anbar Mtb.	1314/1896		
353	Mustafa Refik	Rekâbet-i Âşikâne yahut Gençleşmiş Gönül	Jean Rameau	Kırk Anbar Mtb.	1314/1896		
354	Mustafa Refik	Sevda Faciaları	Xavier de Montépin	Kırk Anbar Mtb.	1315/1897		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
355	Mustafa Reşid	Hayal-i Şebâb	Jules Sandeau	Cemal Efendi Mtb.	1305/1887	Ö	
356	Muzaffer Gıyaseddin	Bahr-i Muhitde Bir Ada		Artin Asaduryan Şirket-i Müretti-biye Mtb.	1308/1890	Ö	Birisi mütercim tarafından yazılmış, üç de mütercime yazılmış tebrikname tarzında olmak üzere toplamda dört ön söz vardır.
357	Muzaffer Gıyaseddin	Fakirler Tabibi	Xavier de Montépin	Artin Asaduryan Mtb.	1309/1891	Ö-S	
358	Muzaffer Gıyaseddin	Sûziş yahut Bir Ressamın Levha-i Hayatı	Georges Ohnet	Artin Asaduryan Mtb.	1309/1891	Ö-S	İki ön söz vardır.
359	Mühürdarzâde Hüseyin Neşet	Hain Bir Zevce	Pierre Algeard	İstepan Mtb.	1307/1889		
360	Nüzhet	Açık Kumral Saç	B. Sales	Kasbar Mtb.	1307/1889		
361	Nüzhet	Arzu-yı Hayat	Adolphe Wilbrandt	Kasbar Mtb.	1307/1889		
362	Nüzhet	Bir Komiserin Cüzdanı	Joseph Ehrler	Kasbar Mtb.	1307/1889		
363	Nüzhet	Firari	Joseph Ehrler	Kasbar Mtb.	1307/1889	Ö	Birisi mütercime diğeri de müellife ait olmak üzere iki ön söz vardır.
364	Nüzhet	Kadın Katili	Joseph Ehrler	Kasbar Mtb.	1307/1889	S	
365	Nüzhet	Komşumuz	Frances Burnett	Kasbar Mtb.	1308/1890		
366	Nüzhet	Mesmume	König	Kasbar Mtb.	1307/1889		
367	Nüzhet	Şimendiferde Bir Sirkat-i Acibe	Joseph Ehrler	Kasbar Mtb.	1307/1889		
368	Osman Senai	Pol ve Virjini	Bernardin de Saint Pierre	Matbaa-i Ebuzziya	1311/1893		
369	Osman Tevfik	Kum Adasındaki Matrutlar yahut Fedakâr Balıkçı Kızı	Emile Chevalier	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
370	Ömer Faruk	Bir Pederin Hatası	Emile Des-baux	Âlem Mtb.	1308/1890		
371	P. H.	Güstav	Paul de Kock	Süleyman Efendi Mtb.	1294/1877		
372	Resmolu İbnü'l-Ahmed Midhat	Jenovefa		Kasbar Mtb.	1311/1893		
373	Reşad	Hikâye-i Aristonous	Fenelon	Kasbar Mtb.	1306/1888	Ö	
374	Reşad Midhat	Netice-i Garâm	Frederic Soulie	Mahmud Bey Mtb.	1315/1897		
375	Reşid-Bahaeddin	Bukaniye	Paul Duplessis	Mihran Mtb.	1301/1883	Ö	Müşterek çeviri.
376	Rüstem Fehmi	Kahraman Kılavuzlar	Alexandre Dumas	Asır Mtb.	1316/1898		
377	S. Memduh	Tuhaf Bir Ressam yahut Kanbur Baronun Damadı	M. Oscar	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889		
378	S. Vehbi	Peter Şilemil'in Sergüzeşt-i Garibi yahut Gölgesini Satan Adam	Adalbert de Chamisso	Karabet Mtb.	1308/1890	Ö	
379	S.-Ş.	Aşk Sârikası	Henri de Kock	İstapan Mtb.	1309/1891	S	Müşterek çeviri. Müellif son sözü bulunmaktadır.
380	Sabah Gazetesi Heyet-i Tahriyesi	Bir Şemsiye Uğrunda	Maurice Champagny	Mihran Mtb.	1319/1901		
381	Sabah Gazetesi Heyet-i Tahriyesi	Çöllerde	Jules Verne	Mihran Mtb.	1319/1901		
382	Sadri	Döşemeci	Gaston Carville	Hanımlara Mahsus Gazete Mtb.	1323/1903		
383	Saim	Kontes Sara	Georges Ohnet	Mahmud Bey Mtb.	1304/1886		
384	Salih Ebulmukadder	Mülazım		Tahir Bey Mtb.	1316/1898		
385	Sarafen	Kimyagerin Encamı	Hector Malot	Tarık Mtb.	1305/1887		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
386	Sayyad Zeynel	Zeytinlik	Guy de Mau- passant	Kasbar Mtb.	1308/1890	Ö	
387	Selanikli [Meh- med] Tevfik	Katil Bernar	Edmond Tarbe	Matbaa-i Ebuz- ziya	1303/1885	Ö	
388	Selanikli Abdi Tevfik	Jurnalimden Birkaç Yaprak	J. Colombe	Kasbar Mtb.	1308/1890		
389	Selanikli Fazlı Necib	Gönül Faciaları		Mihran Mtb.	1306/1888		
390	Selanikli Fazlı Necib	Hayalperver Bir Kadın		Kasbar Mtb.	1307/1889		
391	Selanikli Fazlı Necib	Nişanlı Bir Kı- zın Jurnalı		Mihran Mtb.	1303/1885	Ö	
392	Selanikli Fazlı Necib	Valideyi Arayı- nız	Mme Anais Segalas	Mihran Mtb.	1304/1886	Ö	
393	Selanikli Tevfik	7 Numaralı Hapishane Odası	Pierre Zaccone	Âlem Mtb.	1308/1890		
394	Selanikli Tevfik	Cazibeli	Jules Marie	Mihran Mtb.	1318/1900		
395	Selanikli Tevfik	Değirmen Ci- nayeti	Louis Jacolliot	Matbaa-i Âmire	1307/1889		
396	Selanikli Tevfik	Elmaspare	Jules Verne	Mahmud Bey Mtb.	1308/1890		
397	Selanikli Tevfik	Klod Gö Yani Obur Klod	Victor Hugo	Matbaa-i Ebuz- ziya	1303/1885	Ö-S	
398	Selanikli Tevfik	La Vikontes Jermen	Xavier de Montépin	Âlem Mtb.	1307/1889		
399	Selanikli Tevfik	Menfur Roje	Jules Marie	Konstantinopo- lis ve Servet Mtb.	1305/1887	Ö	
400	Selanikli Tevfik	Meş'um Misa- firhane	Louis Noir	İstepan Mtb.	1307/1889		
401	Selanikli Tevfik	Mösyö Lava- red'in Kırk Beş Parası	Henri Chabril- lat-Paul D'ivol	Mihran Mtb.	1313/1895		
402	Selanikli Tevfik	Mösyö Lök- kok'un İhtiyar- lığı	Fortune du Boigobey	Saadet Mtb.	1304/1886		
403	Selanikli Tevfik	Paris Faciaları	Xavier de Montépin	Cemal Efendi Mtb.	1306/1888	Ö	
404	Selanikli Tevfik	Serj Panin	Georges Ohnet	Mahmud Bey Mtb.	1303/1885	Ö	

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
405	Selanikli Tefvik	Üç Rus ve Üç İngiliz'in Seyahati	Jules Verne	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889	Ö	
406	Selanikli Tefvik-Abdullah Zühdü	Korkunç Sefine		İstanbul	1316/1898		
407	Selanikli Tefvik-Abdullah Zühdü	Müdhiş Korsanlar		İstanbul	1314/1896		
408	Sezâizâde Ahmet Hikmet	Bir Riyazinin Muaşakası yahut Kamil	Alexandre Dumas fils	Ahter Mtb.	1308/1890		
409	Süleyman Nafiz	Ahz-i Sar yahut Poliste Maharet	Jules de Gastyne	İstepan Mtb.	1307/1889	Ö-S	
410	Süleyman Nafiz	Sevdanın Meyusiyeti yahut İnkişâf-ı Esrar	Alexandre Dumas Père	İstepan Mtb.	1308/1890	Ö	
411	Süleyman Nutki	Mühendisin Refiki	Henri Liard	Matbaa-i Ebuzziya	1303/1885	Ö	
412	Süleyman Süreyya	Çiftçi Kızı yahut Nâil-i Emel	Emile Richebourg	Saadet Mtb.	1308/1890	Ö	
413	Süleyman Tefvik	Komşum Raymon	Paul de Kock	Mihran Mtb.	1315/1897		
414	Süleyman Tefvik	Mösyö Laved'in Amcazâdesi	Paul D'ivol	Mihran Mtb.	1314/1896		
415	Ş. Mehmed Cemil	O Çocuklar	J. Desbo	Kasbar Mtb.	1317/1899		
416	Ş. Necdet	Bir Facia-i Garam	Paul Bourget	Tercüman-ı Hakikat Mtb.	1320/1902		Ş. Necdet takma adıyla Mehmed Şefik çevirmiştir.
417	Şemseddin Sâmî	Robenson	Daniel Defoe	Mihran Mtb.	1302/1884	Ö	
418	Şemseddin Sâmî	Sefiller	Victor Hugo	Mihran Mtb.	1297/1879	Ö	Birisi mütercim birisi de müellife ait olmak üzere iki ön söz vardır.
419	Şemseddin Sâmî	Şeytanın Yaladigârları	Frederic Soulie	Mihran Mtb.	1295/1878		

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
420	Şevket	Bir Aktörün Mirası	Ponson du Terrail	Âlem Mtb.	1308/1890	Ö	
421	Tahir	Bulutlu Havada Ecrâmı Tanımak		Rıfat Bey Mtb.	1326/1908	Ö	
422	Tevfik	Piyer'in Ruhı	Georges Ohnet	A. Asaduryan Şirket-i Müretti-biye Mtb.	1312/1894		
423	Vasilaki	Londra Biçareganı	Pierre Zaccone	Bâbîâli, 5 numaralı mtb.	1296/1878	S	İki son söz vardır.
424	Vasilaki	Lord Hop	Jules Lermina	Mihran Mtb.	1295/1878		
425	Vassaf	Büyük Valide	Emile Richebourg	Mahmud Bey Mtb.	1307/1889		
426	Vassaf	Cinayetler	Fortune Boigobey du	Bahriye Mtb.	1305/1887		
427	Yabancı Değil	Üç Silahşör	Alexandre Dumas	Sahibinin Mtb.	1293/1876	Ö	
428	Yenişehirizâde Halid Eyüb	Bir Sahne-i Cinayet	Stapleau	Matbaa-i Tahir Bey	1319/1901	Ö	
429	Yenişehirizâde Halid Eyüb	Odette		Matbaa-i Tahir Bey	1318/1900		
430	Yunus Nadi	Avdet		Matbaa-i Tahir Bey	1319/1901		
431	Yusuf Besim	Şeytan Kayası Burnu	Eugene Sue	Mihran Mtb.	1302/1884		
432	Yusuf Neyyir	Graziella	Lamartine	Kırk Anbar Mtb.	1296/1878	Ö	
433	Zeyneb Sünbül	Bir Küçük Seyahatname	Bernardin de Saint Pierre	Nişan Berberyan Mtb.	1322/1904	Ö	Mütercime. Birisi tâbi diğeri mütercime tarafından yazılmış iki ön söz vardır.
434		Amerika'da Bir Cevelan		Hurşit Mtb.	1318/1900		
435		Asniyer Faciası	Xavier de Montépin	İstapan Mtb.	1307/1889	Ö-S	2 ön söz 2 son söz vardır. Musahhah ve naşir tarafından yazılmıştır.

SIRA	MÜTERCİM	ESER	YAZAR	BASIM YERİ	BASKI YILI	Ö-S	EK BİLGİ
436		Bin Bir Hayal	Alexandre Dumas Pére	Matbaa-i Esad	1298/1880	S	
437		Bonjur Mösyö		A. Asaduryan Şirket-i Müretti-biye Mtb.	1318/1900		
438		Büyük Servet		Hacı Hüseyin Efendi Mtb.	1306/1888		
439		Dilenci Kız		Servet Mtb.	1314/1896		
440		Ev Sahibesi	Guy de Maupassant	İstanbul Yorgaki K.	1317/1899		
441		İzlanda Balıkçıları	Pierre Loti (Julien Viaud)	Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı	1319/1901		
442		Javel Sokağı Cinayeti	M. Goron	Âlem Mtb.	1318/1900		
443		Kayıp yahut Fedakâr Çinli Kız	Albert Delpit	İzmir Hizmet Mtb.	1307/1889		
444		Madam Krizantem	Pierre Loti (Julien Viaud)	Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekâsı	1319/1901		
445		Mösyö dö Kamor	Octave Feuillet	Mihran Mtb.	1318/1900		
446		Sabıkalı		Cemal Efendi Mtb.	1316/1898		